

Hayat

TARİH

MECMUASI

Sayı : 9

Ekim 1970 • 250 kuruş

Türk Destanları: 4

DE

TÜRK tarihinde Göktürk çağının millî destânı nasıl Ergenekon Destânı ise, Uygur çağınıki de Göç Destânı'dır. Bu destânın hülâsası şöyledir:

Eski Hun hükümdarlarından birinin, çok güzel iki kızı vardı. Bu kızlar o kadar güzeldi ki, ancak ilâhlarla evlenmek için yaratıldıklarına inanılıyordu. Kızların babası olan Hun hükümdarı da böyle düşündü. Kızlarını insanlardan uzak tutmak için, ülkesinin kuzey taraflarında yüksek bir kule yaptırdı. Kızlarını bu kuleye bıraktı. Hükümdarın, kızları ile evlenmesi için yakarışlarla çağırdığı Tanrı, nihayet bir Bozkurt şeklinde geldi. Bozkurt, bu kızlarla evlendi. Bu evlenmeden, 9 tane Oğuz ve 10 tane Uygur doğdu. Dokuz Oğuzlar ile On Uygurlar'ın çocukları, birer bozkurt sesi ve bozkurt rûhu taşıyarak çoğaldılar.

Uygur ilinde, Hulin adında bir dağ vardı. Bu dağdan, Tuğla ve Selenge adında iki ırmak çıkardı. Bir gece, bu iki ırmak arasındaki bir ağacın üzerine, gökten mavi bir ışık indi. İki ırmak arasında yaşayan halk, bunu dikkatle tâkip etti. Kutsal ışık, ağacın gövdesinde aylarca durdu. Ağacın gövdesi gittikçe kabardı. Güzel musiki sesleri gelmeye, geceleri, otuz adım çevresine ışık saçmaya başladı. Bir gün ağacın gövdesi yarıldı. İçinden beş çocuk çıktı. Bunlar, ışıktan doğmuş, kutsal çocuklardı. Herkes

GÖÇ STANI

Yılmaz Öztuna

bu çocuklara büyük saygı gösterdi. Çocukların isimleri, sırayla Sungur Tekin, Kutur Tekin, Türek Tekin, Ur Tekin ve Böğü Tekin idi. Çocukların Tanrı tarafından gönderildiğine inanan Türkler, bunlardan birini, hükümdar yapmak istediler. Böğü Tekin, güzellik, zekâ ve ehliyetçe ötekilerden üstün olduğu için, onu oy birliğiyle hâkan seçtiler. Büyük tören yaparak tahta oturtular.

Aradan uzun zamanlar geçti. Bir gün, Uygur tahtına yeni bir hâkan oturdu. Bu hâkan, Çinliler'le yapılan sürekli savaşlara bir son vermek için, oğlu Galı Tekin'e «Kiyu-Liyen» adındaki Çin prensesini almayı düşündü. Bu prenses, sarayını Hatun Dağı'nda kurdu. O çevrede, «Tanrı Dağı» diye başka bir dağ ve onun güneyinde «Kutlu Dağ» adını taşıyan büyük bir kaya vardı. Çin elçileri, bakıcılarla beraber geldiler. Bakıcılar dediler ki: «Hatun Dağı'nın bahtıyarlığı, bu kayaya bağlıdır. Türk Devleti'ni güçsüz kılmak için, bu kayayı yok etmeli!» Bunun üzerine Çinliler, prenseslerine karşılık, bu kayayı istediler. Yeni Türk Hâkanı, yurt içindeki bu taş parçasının Çinliler'e verilmesinde bir sakınca görmedi. Halbuki bu kaya, kutsal bir taşı. Türk ülkesinin esenliği, bu tılsımlı taşın, Türk bütünlüğünün ve birliğinin timsâli olan bu kayanın, yurttan kalmasına bağlıydı. Kaya giderse, Türk illelerinden bahtıyarlık da giderdi. Çinli prensesin tesirinden kurtulan ve millî duyguları azalan hâkan, milletin bu inanışına değeri vermedi.

Uygur ilinde,
Hulin adında
bir dağ vardı.

Kutsal taş, kolayca götürülemeyecek derecede büyüktü. Onun için Çinliler, kayanın çevresine odundan tepeler yaptılar. Odunlara ateş verdiler. Taşı iyice kızdırdıktan sonra, üzerine keskin sirke dökerek parçaladılar. Parçaları arabalarına koydular. Birer birer Çin'e taşıdılar. Bu başarı, bütün Çin'i sevindirdi. Çünkü Türkler'in kutsal taşı ele geçirilmişti.

Olay, büyük yankılar yaptı. Türk vatanındaki kuşlar, hayvanlar ve bitkiler, kendi dilleriyle, bu kayanın gidişine ağladılar. Bundan yedi gün sonra da hâkan öldü. Türk ülkeleri üzerinden felâket yeli geçti. Türk milletinde rahatsızlık, huzursuzluk, bereketsizlik başladı. Türk hâkanları, tahta oturduktan bir müddet sonra ölmeye başladılar.

Nihayet Böğü Kağan'ın çocuklarından biri Türk tahtına çıktı. Onun zamanında Türk illerinde ehlî ve vahşî bütün hayvanlar, yırtıcı ve uysal bütün kuşlar, hattâ konuşmasını bilmeyen küçük çocuklar: «Göç, göç!» diye bağırmaya başladılar. Uygur Türkleri, Tanrı'dan gelen bu işaret üzerine, yurtlarını bırakıp gittiler. Nerede durmak isterlerse, göç etmeyi buyuran aynı kutsal sesi duydular. Sonunda Beşbalık şehrinin bulunduğu ülkeye vardılar. Bu illerde durdular. Beşbalık şehrini kurdular. Yeniden, güçlü bir Türk devleti doğdu ve Büyük Türk Hâkanlığı'nın şanlı geleneklerini devam ettirdi.